

Geluid van honden

Een nieuwe beoordelingsrichtlijn vanuit de NSG

Honden en andere huisdieren kunnen een bron van hinder zijn. Normen ontbreken voor het omgaan met huisdieren. De Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) heeft een nieuw kader ontwikkeld om met die lacune om te gaan.

Door: Erik Roelofsen

Over de auteur:

Erik Roelofsen is sinds 2009 (parttime) directeur van de Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) en daarnaast zelfstandig adviseur. In de dagelijkse praktijk is hij samen met de collega's veelal bezig met het oplossen van geluidshinder.

INLEIDING

Nederland kent geen wettelijke normen voor burenlawaai¹. In geschillen tussen burens is hier wel behoefte aan. Met het geven van richtlijnen heeft de Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) een standpunt ontwikkeld voor één van de meest voorkomende geluidshinderzaken met betrekking tot dierengeluiden in woongebieden, te weten: geblaf van honden.² Doel hiervan is om voor bewoners en overheden handvatten te bieden hoe hiermee om te gaan.

Samen met muziek en loopgeluid staan huisdieren in Nederland in de top-3 van bronnen van burenlawaai. De meest voorkomende bron is geblaf van honden. Dat heeft niet alleen te maken met de aard van het geluid, maar ook en vooral met het grote aantal mensen met een of meer honden. Er zijn meer dan 2,2 miljoen honden in ons dichtbevolkte land. Dat neemt niet weg dat ook andere huisdieren flink harde of op z'n minst storende geluiden kunnen veroorzaken, zoals hanen, ganzen, (valk)parkieten, maar ook eenden, pauwen, duiven en zelfs blatende schapen. De brave beesten kunnen er zelf niets aan doen. Hun eigenaren zijn wettelijk verantwoordelijk en dus aanspreekbaar op de te treffen maatregelen. Veel dieren maken geluid omdat het past in hun sociale gedrag. Hun geblaf, gekraai, gefluit, gekrijs of geblaas heeft betekenis voor soortgenoten, voor andere dieren en voor mensen. Maar voor de laatste categorie is het signaal niet altijd duidelijk, of ook niet relevant en blijft alleen het verstorende, overlastgevende karakter over.

Sommige dierengeluiden halen je uit je slaap, andere maken het onmogelijk om rustig in je tuin te zitten. Een haan moet nu eenmaal veelvuldig kraaien bij het krieken van de dag. Onder verschillende omstandigheden kan een hond maar blijven blaffen. De daarbij geproduceerde geluidniveaus zijn niet voor de poes. Een kraaiende haan of blaffende hond produceert op korte afstand (ca. 1 meter) al snel een niveau van meer dan 100 dB(A).

De meeste dierenliefhebbers en de baasjes van hond en haan vinden dat vervelend. Aan de andere kant zijn de burens die er last van hebben beslist niet allemaal dierenhaters. Sterker nog: die burens ergeren zich vaak ook en juist omdat ze te doen hebben met het dier van hun buur blijkt uit eigen (NSG) onderzoek. Het is een probleem dat veelal in goed overleg kan worden opgelost.

Uitgangspunt is dat de eigenaar verantwoordelijk is voor zijn huisdier en ook daar waar nodig maatregelen neemt. Zo horen dieren in een woonwijk 's nachts binnen, hetzij in huis, hetzij in een goed afgesloten nachthok. Maar ook overdag kunnen er restricties nodig zijn om de hinder zoveel mogelijk te beperken.

HONDENGEBLAF

Veruit de meeste klachten over geluidshinder door huisdieren gaan over blaffende honden.

Honden zijn sociale dieren. De huishond ziet het gezin als zijn roedel. Zijn gedrag tegenover gezinsleden, bezoekers en passanten wordt in hoge mate bepaald door zijn natuur als roedelgenoot.

Daarom: laat honden niet onnodig lang alleen thuis. Vaak gaan honden janken en blaffen bij afwezigheid van hun baas of bazin, vooral als er iemand aan de deur komt. Sommige honden blaffen voortdurend. Vaak weet de baas of bazin dat niet. Vertel het als buurman daarom aan de eigenaar, ook omdat de eenzame hond vaak doodongelukkig is.

Laat de hond niet onnodig alleen thuis en informeer bij burens als dat wel het geval was of ze de hond gehoord hebben. Sommige honden voelen zich onzeker in een stil huis. Vaak helpt het dan hem een veilig onderkomen te geven in een afgesloten bench waarin zijn mand en zijn eten en drinken staan.

Er zijn anti-blaf-halsbanden in de handel. Ze geven een elektrische prikkel als de hond blaft. Die dingen blijken inderdaad te werken, maar ze zijn feitelijk zeer dieronvriendelijk en daarom ongewenst.

Een andere minder onvriendelijke methode is het gebruik van een apparaat dat een hoge pieptoon geeft bij het waarnemen van geblaf. Het kan een laatste redmiddel zijn als je je hond niet op een gebruikelijke wijze kan controleren. Bespreek al deze zaken met een gekwalificeerde gedragsdeskundige van honden. Een goede hondentrainer kan je vertellen hoe je het geblaf van je hond afleert.

Beoordeling hinderlijkheid

Uit vele tientallen geluidsmetingen blijkt dat het geluid van een blaffende hond kan worden aangemerkt als een piekgeluid met een impulscomponent (korte snelle toenames in de geluidsdruk (stijgtijd < 1 s) die significant uitkomen boven het heersende achtergrondgeluidsniveau).

Als het geluid van een blaffende hond net zo wordt beoordeeld als het impulsgeluid van een bedrijf, dan is een toeslag van 5 dB van toepassing. Op basis van onderzoek (NSG, TNO en Geluidconsult) naar burengeluid is er echter wel enige ruimte om een hogere toeslag dan 5 dB toe te passen.

Volgens het rapport van de Gezondheidsraad [c] uit 1997 kan voor impulsachtig geluid, waarbij het geluidsniveau binnen een

fractie van een seconde met enkele tientallen decibellen toeneemt, een aanpassingsfactor tussen 5 en 12 dB worden gebruikt om de verwachte extra hinder wegens schrik- of aandachtreacties tot uitdrukking te brengen. Dit komt ook overeen met de voorgestelde aanpassingsfactoren in de Internationale norm ISO 1996-2 Annex 1, waarin wordt aangegeven dat voor een 'adjustment' van 5 dB voor 'regular impulsive' tot 12 dB voor 'highly impulsive' aangehouden kan worden. Bij het beoordelen van industrielawaai in Nederland ligt de impuls toeslag van 5 dB aan de onderkant van deze bandbreedte. De bovenkant van de bandbreedte, de 12 dB, wordt toegepast bij schietgeluid.

Een toeslag van 8,5 dB zit precies in het midden van deze bandbreedte en is verdedigbaar. Een hogere toeslag zou suggereren dat hondengeblaf voor wat betreft het impuls karakter lijkt op schietgeluid, wat niet het geval is. Mogelijk zijn er naast impuls geluid andere aspecten bij het geluid van blaffende honden (de zogeheten non-akoestische factoren) die van invloed zijn op de hinderlijkheid (zoals angst voor honden), maar hiervoor bestaat geen breed geaccepteerde toeslag.

Hoe lang mag een hond blaffen?

Hoe langer en hoe harder een hond blaft des te meer hinder. Voor hondengeblaf is echter niet specifiek onderzocht hoeveel mensen er (ernstige) hinder ervaren gerelateerd aan een bepaalde hoeveelheid geluid. Met redelijke maatregelen kan echter het blaffen zo veel mogelijk worden vermindert en worden beperkt met name op de meest hinderlijke tijdstippen.

Om enig houvast te krijgen voor hoeveel geluid acceptabel is, kan gebruik worden gemaakt van de geluidgrenswaarden die voor bedrijven gelden. Hieronder volgt in een rekenvoorbeeld hoe op basis daarvan een maximale tijdsduur kan worden bepaald, gerela-

Tabel 1

Periode van de dag	Overschrijding	Toeslag	Reductiefactor in tijd*	Blaftijd
Dag (07.00 – 19.00 u) (Grenswaarde LAeq=50)	15 dB(A) (=65-50)	8,5 dB(A)	30 x 7 = 210	720/210= 3,5 min
Avond (19.00 – 23.00 u) (Grenswaarde LAeq= 45)	20 dB(A) (=65-45)	8,5 dB(A)	100 x 7 = 700	240/700 = 21 sec.
Nacht (23.00 – 07.00 u) Grenswaarde LAeq= 40)	25 dB(A) (=65-40)	8,5 dB(A)	300 x 7 = 2100	480/2100 = 13 sec

* Reductiefactor in tijd = tijdsfactor vanwege overschrijding norm (15 dB = 30, 20 dB = 100, 25 dB = 300) x tijdsfactor vanwege toeslag impuls (8,5 dB = 7)

teerd aan het (relatief gemakkelijk te bepalen) maximaal optredende geluidniveau in een bepaalde situatie. Deze blaftijd is de duur waarin het geblaf gehoord wordt, dus inclusief de tijd tussen de afzonderlijke blaffen door.³ De op deze wijze gedefinieerde tijdsduur is dan min of meer vergelijkbaar met de sociale norm voor het ervaren van loopgeluiden van buren (orde grootte van enkele minuten overdag).

Blaftijd buiten

Voor bedrijfsmatige activiteiten mag het gemiddeld geluidsniveau bij de gevel van woningen overdag niet meer bedragen dan 50

dB(A), 's avonds niet meer dan 45 dB(A) en 's nachts 40 dB(A), en het maximale geluidniveau niet meer dan respectievelijk 70, 65 en 60 dB(A).⁴ Het maximale niveau kan in het algemeen redelijk gemakkelijk worden bepaald en getoetst.

In onderstaand rekenvoorbeeld wordt beschreven hoe in geval van de beoordeling van hondenlawaai een maximale tijdsduur voor blaffen kan worden bepaald op basis van de norm voor het gemiddelde geluidsniveau in de betreffende beoordelingsperiode. Als uitgangspunt is genomen dat het maximale geluidniveau van het blaffen van de hond 65 dB(A) op de gevel van de woning draagt.

Het over de tijd gemiddelde niveau per periode kan worden teruggebracht door de blaftijd te beperken. Afhankelijk van de overschrijdingen levert dat het beeld op volgens tabel 1 .

Met deze uitkomsten komt het erop neer dat een hond die overdag in een buurttuin langer blijft blaffen dan 3 en een halve minuut een zekere grens overschrijdt. In de avond is iets meer dan 20 seconden al te lang en 's nachts is een paar keer blaffen te veel. Dus houdt een hond 's avonds en 's nachts binnen en zorg ervoor dat 'ie dan zo min mogelijk blaft.

Blaftijd bij geluid in huis (aanpandige situatie)

De grenswaarden voor binnen liggen 15 dB(A) lager dan die voor buiten. Dus overdag is dat een waarde van 35 dB(A), 's avonds 30 dB(A) en 's nachts 25 dB(A).

In een gestoffeerde woonkamer komt een blaffende hond over een korte periode aan een gemiddeld maximaal geluidniveau van zo'n 95 dB(A)⁵. De geluidisolatie tussen woningen ligt in de orde grootte van 50 dB(A).

Als wordt uitgegaan van deze waarden dan bedraagt het blafniveau in de buurwoning 45 dB(A). Het over de tijd gemiddelde kan worden teruggebracht door de blaftijd te beperken. Afhankelijk van de overschrijdingen levert dat het beeld op volgens tabel 2.

Tabel 2

Periode van de dag	Overschrijding	Toeslag	Reductiefactor in tijd*	Blaftijd
Dag (07.00 – 19.00 u) (Grenswaarde LAeq=35)	10 dB(A) (=45-35)	8,5 dB(A)	10 x 7 = 70	720/70= 10,3 min.
Avond (19.00 – 23.00 u) (Grenswaarde LAeq=30)	15 dB(A) (=45-30)	8,5 dB(A)	30 x 7 = 210	240/210 = 1,1 min.
Nacht (23.00 – 07.00 u) (Grenswaarde LAeq=25)	20 dB(A) (=45-25)	8,5 dB(A)	100 x 7 = 700	480/700 = 0,7 min.

* Reductiefactor in tijd = tijdsfactor vanwege overschrijding norm (10 dB = 10, 15 dB = 30, 20 dB = 100) x tijdsfactor vanwege toeslag impuls (8,5 dB = 7)

Met deze uitkomsten komt het erop neer dat een hond die overdag in een buurwoning langer blijft blaffen dan 10 minuten een zekere grens overschrijdt. In de avond is meer dan 1 minuut al te lang en 's nachts is een paar keer blaffen te veel. Dus zorg dat een hond 's avonds en 's nachts zo min mogelijk blaft.

DIERENASIELS EN KENNELS

De honden in de asiels en kennels kunnen aanhoudend blaffen. Als een bezoeker langs de hokken loopt, begint de ene hond na de andere te blaffen en worden er geluidniveaus (op ca. 1 meter van de hond) geregistreerd van 95 tot 112⁶ dB(A). Bij een kennel met een buitenhok werd op vijftientig meter afstand een geluidniveau van 75 tot 78 dB(A) gemeten. Gelukkig komt dit alleen overdag voor. Ook als de honden alleen binnen blaffen, zal via de ventilatie-openingen geluid in de omgeving nog 45 dB(A) zijn op honderd meter. Om hinder voor de omgeving te voorkomen moet de minimale afstand tot de dichtstbijzijnde woonbebouwing, volgens de VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering, minimaal honderd meter zijn (in de praktijk moet dit volgens eigen (NSG) onderzoek minimaal het dubbele zijn). Staat het dierenasiel dicht bij de bebouwing, dan dienen akoestische maatregelen te worden getroffen zoals:

- Absorptie aanbrengen in de dierenverblijven;
- Meestal zijn de dierenverblijven uitgevoerd met betegelde vloeren en wanden, omdat ze dan gemakkelijk te reinigen zijn met de waterspuit. Door de geluidabsorberende omgeving zullen de honden ook minder lang achter elkaar blaffen.
- Geluidisolatie van het gebouw waarin de dierenverblijven zijn, verhogen;
- Meestal betekent dit dat de ventilatie gemechaniseerd moet worden.

Mensen met meerdere honden met zo nu en dan een nestje zullen ook rekening moeten houden met mogelijke overlast. Dat betekent dat de honden niet voortdurend buiten kunnen zijn, dat er een plek wordt gekozen waar de honden niet worden gestoord

door passanten, dat de buitenkennel afgeschermd ligt van buurwoningen e.d.

SLOT/AANBEVELING

Door de hiervoor beschreven "richtlijn" toe te passen wordt de kans op geluidshinder van blaffende honden minder. Wel moet met gezond (akoestisch) verstand blijvend worden nagedacht over elke specifieke situatie. Ook in de nabije toekomst als de Omgevingswet in werking treedt. Want dan kunnen gemeenten met hun beleidsvrijheden over dit soort zaken regels stellen in het Omgevingsplan. Dat is extra belangrijk gezien het feit dat de geluidsnormen voor piekgeluiden behoorlijk wijzigen.

NAAST DE ZAKEN DIE AL VERMELD STAAN IN DE VOETNOOT ZIJN DE VOLGENDE BRONNEN GERAADPLEEGD:

- a Module Geluid en Lucht, Kluwer uitgevers
- b Brochure Woongeluiden, NSG 2014
- c Advies Gezondheidsraad "Assessing noise exposure for public health purposes", Gezondheidsraad 1997, nummer 1997/23E

De auteur bedankt tevens Annemarie van Beek, Jan Kramer, Marc Ammerlaan, Arno Eisses, Bert Visscher en Rein Muchall voor hun constructieve bijdragen en data.

VOETNOTEN

- 1 Het kan zijn dat in de gemeentelijke APV eisen zijn geformuleerd over het houden van huisdieren i.r.t. hinder en overlast.
- 2 Bij het bedrijfsmatig gebruik of houden van deze dieren zijn grenswaarden voor geluid toepasbaar i.h.k.v. milieuwetgeving (Activiteitenbesluit). In deze richtlijn wordt gerefereerd aan bedoelde grenswaarden.
- 3 En dus geen strikt genomen energetisch equivalent geluidsniveau.
- 4 In situaties waarin hondengeblaf wordt beschouwd vanuit het kader van een goede ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld voor hondenkennels kunnen strengere normen van toepassing zijn.
- 5 Deze waarde kan verschillen per soort hond. Een grote hond kan harder blaffen dan een klein keffertje. Is meer exactheid verlangd dan moet er ter plaatse gemeten worden.
- 6 Martin Tennekkes, blad Geluid, jaargang 21, nummer 1, maart 1998. Het bronvermogen van een hond verschilt afhankelijk van ras en grootte en varieert van LwAeq = 95 tot 112 dB(A). Het maximale bronvermogen ligt tussen de LwAmax = 107 tot 126 dB(A)